

LẬP TRÌNH WEB PHP NÂNG CAO

GV: Trần Thanh Tuấn

Laravel

Nội dung

- Cấu hình kết nối cơ sở dữ liệu
- Migrations
- Query Builder
- Seeding

Cấu hình kết nối cơ sở dữ liệu

- Laravel hỗ trợ kết nối với 04 HQT Cơ sở dữ liệu:
 - MySQL
 - PostgreSQL
 - SQLite
 - SQL Server

Cấu hình kết nối cơ sở dữ liệu

- Cấu hình kết nối cơ sở dữ liệu:
 - Tập tin: `database.php` trong thư mục `config`
 - Các hằng số trong tập tin `.env`

```
DB_CONNECTION=mysql
DB_HOST=127.0.0.1
DB_PORT=3306
DB_DATABASE=homestead
DB_USERNAME=root
DB_PASSWORD=
```

Nội dung

- Cấu hình kết nối cơ sở dữ liệu
- Migrations
- Query Builder
- Seeding

Migrations

- **Tạo / chỉnh sửa** lược đồ cơ sở dữ liệu
- Các tập tin migration được lưu trong thư mục `database/migrations`

Migrations

- Tạo migration:

```
php artisan make:migration <tên_file>
```

- Các tham số tùy chọn:
 - **--create=“<tên_table>”**: tạo table mới (*Schema::create*)
 - **--table=“<tên_table>”**: chỉnh sửa table (*Schema::table*)

Migrations

- Cấu trúc migration:
 - **Phương thức up**: thêm table, cột, chỉ mục mới

```
public function up()
{
    Schema::create('linh_vuc', function (Blueprint $table) {
        $table->bigIncrements('id');
        $table->string('ten');
        $table->boolean('xoa')->default(0);
        $table->timestamps();
    });
}
```


Migrations

- Cấu trúc migration:
 - **Phương thức down:** đảo ngược các hoạt động được thực thi bởi phương thức up

```
public function down()  
{  
    Schema::drop('linh_vuc');  
}
```

Migrations

- Thực thi migration :

```
php artisan migrate
```

- Rollback migration:

- Hủy bỏ các migration mới nhất

```
php artisan migrate:rollback
```

- Hủy bỏ **n** migration trước đó

```
php artisan migrate:rollback --step=<n>
```

- Hủy bỏ tất cả migration

```
php artisan migrate:reset
```

Migrations

- Rollback kết hợp migrate:
 - Hủy bỏ tất cả migration và thực thi migrate lại

```
php artisan migrate:refresh
```

- Hủy bỏ **n** migration và thực thi migrate lại

```
php artisan migrate:refresh --step=<n>
```

Migrations

- Xóa bảng và thực thi migrate:

```
php artisan migrate:fresh
```

Migrations

- Tạo bảng (table):

```
Schema::create('linh_vuc', function (Blueprint $table) {  
    $table->bigIncrements('id');  
    $table->string('ten');  
    $table->boolean('xoa')->default(0);  
    $table->timestamps();  
});
```

Migrations

- Kiểm tra bảng / cột có tồn tại chưa?

```
if (Schema::hasTable('linh_vuc')) {  
    //  
}  
  
if (Schema::hasColumn('linh_vuc', 'ten')) {  
    //  
}
```

Migrations

- Thiết lập các tùy chọn cho bảng:

Câu lệnh	Mô tả
<code>\$table->engine = 'InnoDB';</code>	Specify the table storage engine (MySQL).
<code>\$table->charset = 'utf8';</code>	Specify a default character set for the table (MySQL).
<code>\$table->collation = 'utf8_unicode_ci';</code>	Specify a default collation for the table (MySQL).

Migrations

- Đổi tên bảng:

```
Schema::rename('<tên_cũ>', '<tên mới>');
```

- Xóa bảng:

```
Schema::drop('<tên_bảng>');
```

```
Schema::dropIfExists('<tên_bảng>');
```


Migrations

- Tạo cột (column):
 - Số nguyên tự động tăng (khóa chính):

Câu lệnh	Mô tả
<code>\$table->increments('id');</code>	Auto-incrementing UNSIGNED INTEGER (primary key) equivalent column.
<code>\$table->tinyIncrements('id');</code>	Auto-incrementing UNSIGNED TINYINT (primary key) equivalent column.
<code>\$table->smallIncrements('id');</code>	Auto-incrementing UNSIGNED SMALLINT (primary key) equivalent column.
<code>\$table->mediumIncrements('id');</code>	Auto-incrementing UNSIGNED MEDIUMINT (primary key) equivalent column.
<code>\$table->bigIncrements('id');</code>	Auto-incrementing UNSIGNED BIGINT (primary key) equivalent column.

Migrations

- Tạo cột (column):
 - Số nguyên:

Câu lệnh	Mô tả
<code>\$table->integer('votes');</code>	INTEGER equivalent column.
<code>\$table->tinyInteger('votes');</code>	TINYINT equivalent column.
<code>\$table->smallInteger('votes');</code>	SMALLINT equivalent column.
<code>\$table->mediumInteger('votes');</code>	MEDIUMINT equivalent column.
<code>\$table->bigInteger('votes');</code>	BIGINT equivalent column.
<code>\$table->unsignedInteger('votes');</code>	UNSIGNED INTEGER equivalent column.
<code>\$table->unsignedTinyInteger('votes');</code>	UNSIGNED TINYINT equivalent column.

Migrations

- Tạo cột (column):
 - Số nguyên:

Câu lệnh	Mô tả
<code>\$table->unsignedSmallInteger('votes');</code>	UNSIGNED SMALLINT equivalent column.
<code>\$table->unsignedMediumInteger('votes');</code>	UNSIGNED MEDIUMINT equivalent column.
<code>\$table->unsignedBigInteger('votes');</code>	UNSIGNED BIGINT equivalent column.

Migrations

- Tạo cột (column):
 - Số thực:

Câu lệnh	Mô tả
<code>\$table->float('amount', 8, 2);</code>	FLOAT equivalent column with a precision (total digits) and scale (decimal digits).
<code>\$table->double('amount', 8, 2);</code>	DOUBLE equivalent column with a precision (total digits) and scale (decimal digits).
<code>\$table->decimal('amount', 8, 2);</code>	DECIMAL equivalent column with a precision (total digits) and scale (decimal digits).
<code>\$table->unsignedDecimal('amount', 8, 2);</code>	UNSIGNED DECIMAL equivalent column with a precision (total digits) and scale (decimal digits).

Migrations

- Tạo cột (column):
 - Chuỗi:

Câu lệnh	Mô tả
<code>\$table->char('name', 100);</code>	CHAR equivalent column with an optional length.
<code>\$table->string('name', 100);</code>	VARCHAR equivalent column with a optional length.
<code>\$table->text('description');</code>	TEXT equivalent column.
<code>\$table->mediumText('description');</code>	MEDIUMTEXT equivalent column.
<code>\$table->longText('description');</code>	LONGTEXT equivalent column.
<code>\$table->lineString('positions');</code>	LINESTRING equivalent column.
<code>\$table->multiLineString('positions');</code>	MULTILINESTRING equivalent column.

Migrations

- Tạo cột (column):
 - Ngày giờ:

Câu lệnh	Mô tả
<code>\$table->date('created_at');</code>	DATE equivalent column.
<code>\$table->dateTime('created_at');</code>	DATETIME equivalent column.
<code>\$table->dateTimeTz('created_at');</code>	DATETIME (with timezone) equivalent column.
<code>\$table->time('sunrise');</code>	TIME equivalent column.
<code>\$table->timeTz('sunrise');</code>	TIME (with timezone) equivalent column.
<code>\$table->timestamp('added_on');</code>	TIMESTAMP equivalent column.
<code>\$table->timestampTz('added_on');</code>	TIMESTAMP (with timezone) equivalent column.

Migrations

- Tạo cột (column):
 - Ngày giờ:

Câu lệnh	Mô tả
<code>\$table->timestamps();</code>	Adds nullable <code>created_at</code> and <code>updated_at</code> TIMESTAMP equivalent columns.
<code>\$table->nullableTimestamps();</code>	Alias of <code>timestamps()</code> method.
<code>\$table->timestampsTz();</code>	Adds nullable <code>created_at</code> and <code>updated_at</code> TIMESTAMP (with timezone) equivalent columns.
<code>\$table->softDeletes();</code>	Adds a nullable <code>deleted_at</code> TIMESTAMP equivalent column for soft deletes.
<code>\$table->softDeletesTz();</code>	Adds a nullable <code>deleted_at</code> TIMESTAMP (with timezone) equivalent column for soft deletes.

Migrations

- Tạo cột (column):
 - Các kiểu dữ liệu khác:

Câu lệnh	Mô tả
<code>\$table->binary('data');</code>	BLOB equivalent column.
<code>\$table->boolean('confirmed');</code>	BOOLEAN equivalent column.
<code>\$table->json('options');</code>	JSON equivalent column.
<code>\$table->jsonb('options');</code>	JSONB equivalent column.
<code>\$table->rememberToken();</code>	Adds a nullable <code>remember_token</code> VARCHAR(100) equivalent column.
<code>\$table->uuid('id');</code>	UUID equivalent column.
<code>\$table->year('birth_year');</code>	YEAR equivalent column.

Migrations

- Tạo cột (column):
 - Các kiểu dữ liệu khác:

Câu lệnh	Mô tả
<code>\$table->ipAddress('visitor');</code>	IP address equivalent column.
<code>\$table->macAddress('device');</code>	MAC address equivalent column.
<code>\$table->enum('level', ['easy', 'hard']);</code>	ENUM equivalent column.
<code>\$table->set('flavors', ['strawberry', 'vanilla']);</code>	SET equivalent column.

Migrations

- Tạo cột (column):
 - Các kiểu dữ liệu khác:

Câu lệnh	Mô tả
<code>\$table->point('position');</code>	POINT equivalent column.
<code>\$table->multiPoint('positions');</code>	MULTIPOINT equivalent column.
<code>\$table->geometry('positions');</code>	GEOMETRY equivalent column.
<code>\$table->geometryCollection('positions');</code>	GEOMETRYCOLLECTION equivalent column.
<code>\$table->polygon('positions');</code>	POLYGON equivalent column.

Migrations

- Tạo cột (column):
 - Các kiểu dữ liệu khác:

Câu lệnh	Mô tả
<code>\$table->morphs('taggable');</code>	Adds <code>taggable_id</code> UNSIGNED BIGINT and <code>taggable_type</code> VARCHAR equivalent columns.
<code>\$table->uuidMorphs('taggable');</code>	Adds <code>taggable_id</code> CHAR(36) and <code>taggable_type</code> VARCHAR(255) UUID equivalent columns.
<code>\$table->multiPolygon('positions');</code>	MULTIPOLYGON equivalent column.
<code>\$table->nullableMorphs('taggable');</code>	Adds nullable versions of <code>morphs()</code> columns.
<code>\$table->nullableUuidMorphs('taggable');</code>	Adds nullable versions of <code>uuidMorphs()</code> columns.

Migrations

- Các tùy chọn của cột:

Câu lệnh	Mô tả
->default(\$value)	Specify a "default" value for the column
->nullable(\$value = true)	Allows (by default) NULL values to be inserted into the column
->charset('utf8')	Specify a character set for the column (MySQL)
->collation('utf8_unicode_ci')	Specify a collation for the column (MySQL/PostgreSQL/SQL Server)
->autoIncrement()	Set INTEGER columns as auto-increment (primary key)
->comment('my comment')	Add a comment to a column (MySQL/PostgreSQL)
->unsigned()	Set INTEGER columns as UNSIGNED (MySQL)

Migrations

- Các tùy chọn của cột:

Câu lệnh	Mô tả
->after('column')	Place the column "after" another column (MySQL)
->first()	Place the column "first" in the table (MySQL)
->storedAs(\$expression)	Create a stored generated column (MySQL)
->useCurrent()	Set TIMESTAMP columns to use CURRENT_TIMESTAMP as default value
->virtualAs(\$expression)	Create a virtual generated column (MySQL)
->generatedAs(\$expression)	Create an identity column with specified sequence options (PostgreSQL)
->always()	Defines the precedence of sequence values over input for an identity column (PostgreSQL)

Migrations

- Cập nhật cột:
 - Thay đổi thuộc tính: sử dụng phương thức `change()`

```
Schema::table('users', function (Blueprint $table) {  
    $table->string('name', 50)->change();  
});
```

```
Schema::table('users', function (Blueprint $table) {  
    $table->string('name', 50)->nullable()->change();  
});
```

Lưu ý: chỉ các cột có kiểu `bigInteger`, `binary`, `boolean`, `date`, `dateTime`, `dateTimeTz`, `decimal`, `integer`, `json`, `longText`, `mediumText`, `smallInteger`, `string`, `text`, `time`, `unsignedBigInteger`, `unsignedInteger` và `unsignedSmallInteger` mới được thay đổi thuộc tính

Migrations

- Cập nhật cột:
 - Đổi tên cột:

```
Schema::table('users', function (Blueprint $table) {  
    $table->renameColumn('from', 'to');  
});
```

- Xóa cột:

```
Schema::table('users', function (Blueprint $table) {  
    $table->dropColumn('votes');  
});
```

```
Schema::table('users', function (Blueprint $table) {  
    $table->dropColumn(['votes', 'avatar', 'location']);  
});
```

Migrations

- Cập nhật cột:
 - Xóa cột:

Câu lệnh	Mô tả
<code>\$table->dropMorphs('morphable');</code>	Drop the morphable_id and morphable_type columns.
<code>\$table->dropRememberToken();</code>	Drop the remember_token column.
<code>\$table->dropSoftDeletes();</code>	Drop the deleted_at column.
<code>\$table->dropSoftDeletesTz();</code>	Alias of <code>dropSoftDeletes()</code> method.
<code>\$table->dropTimestamps();</code>	Drop the created_at and updated_at columns.
<code>\$table->dropTimestampsTz();</code>	Alias of <code>dropTimestamps()</code> method.

Migrations

- Tạo chỉ mục:

Câu lệnh	Mô tả
<code>\$table->primary('id');</code>	Adds a primary key.
<code>\$table->primary(['id', 'parent_id']);</code>	Adds composite keys.
<code>\$table->unique('email');</code>	Adds a unique index.
<code>\$table->index('state');</code>	Adds a plain index.
<code>\$table->spatialIndex('location');</code>	Adds a spatial index. (except SQLite)

Tên chỉ mục: tham số thứ 2 trong các phương thức trên
(nếu không có tham số thứ 2 thì tên chỉ mục được tạo thành từ tên bảng và tên cột)

```
$table->unique('email', 'unique_email');
```

Migrations

- Đổi tên chỉ mục:

```
$table->renameIndex('from', 'to')
```

- Xóa chỉ mục: bằng tên chỉ mục

Câu lệnh	Mô tả
<code>\$table->dropPrimary('users_id_primary');</code>	Drop a primary key from the "users" table.
<code>\$table->dropUnique('users_email_unique');</code>	Drop a unique index from the "users" table.
<code>\$table->dropIndex('geo_state_index');</code>	Drop a basic index from the "geo" table.
<code>\$table->dropSpatialIndex('geo_location_spatialindex');</code>	Drop a spatial index from the "geo" table (except SQLite).

Migrations

- Xóa chỉ mục: bằng tên cột

```
Schema::table('geo', function (Blueprint $table) {  
    $table->dropIndex(['state']); // Drops index 'geo_state_index'  
});
```

Migrations

- Độ dài của chỉ mục
 - Laravel sử dụng charset mặc định là **utf8mb4**
 - MySQL version > 5.7.7, MariaDB version > 10.2.2
 - Cấu hình độ dài chuỗi mặc định để tạo chỉ mục khi thực hiện migrate

```
public function boot()
{
    Schema::defaultStringLength(191);
}
```

AppServiceProvider.php

Migrations

- Khóa ngoại
 - Tạo khóa ngoại:

```
Schema::table('posts', function (Blueprint $table) {  
    $table->unsignedBigInteger('user_id');  
  
    $table->foreign('user_id')->references('id')->on('users');  
});
```

```
$table->foreign('user_id')  
    ->references('id')->on('users')  
    ->onDelete('cascade');
```

Migrations

- Khóa ngoại
 - Xóa khóa ngoại:

```
$table->dropForeign('posts_user_id_foreign');
```

```
$table->dropForeign(['user_id']);
```

Migrations

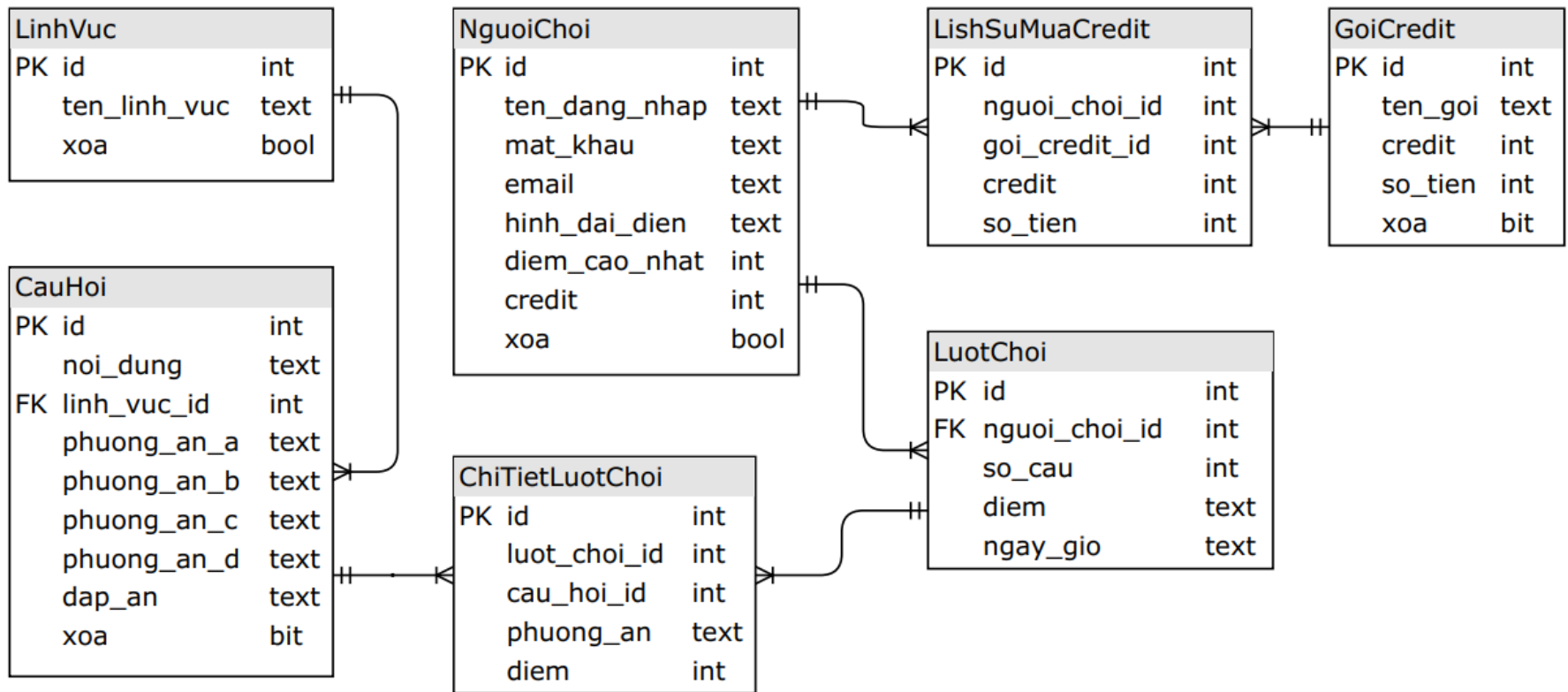
- Khóa ngoại
 - Bật tắt khóa ngoại trong migration

```
Schema::enableForeignKeyConstraints();
```

```
Schema::disableForeignKeyConstraints();
```

Bài tập

- Tạo lược đồ CSDL sau

Bài tập

- Tạo lược đồ CSDL sau

CauHinhDiemCauHoi		
PK	id	int
	thu_tu	int
	diem	int

CauHinhApp		
PK	id	int
	co_hoi_sai	int
	thoi_gian_tra_loi	int

QuanTriVien		
PK	id	int
	ten_dang_nhap	text
	mat_khau	text
	ho_ten	text
	xoa	bit

CauHinhTroGiup		
PK	id	int
	loai_tro_giup	int
	thu_tu	int
	credit	int

Nội dung

- Cấu hình kết nối cơ sở dữ liệu
- Migrations
- Query Builder
- Seeding

Query Builder

- Sử dụng phương thức `DB::table()` để bắt đầu truy vấn
- Lấy tất cả dữ liệu trong bảng:

```
$users = DB::table('users')->get();
```

- Lấy các dòng thỏa mãn điều kiện:

```
$user = DB::table('users')->where('name', 'John')->get();
```

- Lấy dòng đầu tiên thỏa mãn điều kiện:

```
$user = DB::table('users')->where('name', 'John')->first();
```

Query Builder

- Tìm theo **id**:

```
$user = DB::table('users')->find(3);
```

- Các hàm: **count**, **sum**, **max**, **min** và **avg**

```
$users = DB::table('users')->count();
```

```
$price = DB::table('orders')->max('price');
```

```
$price = DB::table('orders')  
    ->where('finalized', 1)  
    ->avg('price');
```

Query Builder

- Kiểm tra có dòng dữ liệu trong kết quả truy vấn hay không?

```
DB::table('orders')->where('finalized', 1)->exists();
```

```
DB::table('orders')->where('finalized', 1)->doesntExist();
```

- Lấy dữ liệu từ các cột được chỉ định:

```
$users = DB::table('users')->select('name', 'email as user_email')->get();
```

- Lấy các dòng dữ liệu không trùng nhau:

```
$users = DB::table('users')->distinct()->get();
```

Query Builder

- Kiểm tra có dòng dữ liệu trong kết quả truy vấn hay không?

```
DB::table('orders')->where('finalized', 1)->exists();
```

```
DB::table('orders')->where('finalized', 1)->doesntExist();
```

- Lấy dữ liệu từ các cột được chỉ định:

```
$users = DB::table('users')->select('name', 'email as user_email')->get();
```

- Lấy các dòng dữ liệu không trùng nhau:

```
$users = DB::table('users')->distinct()->get();
```

Query Builder

- Mệnh đề WHERE

```
$users = DB::table('users')->where('votes', 100)->get();
```

```
$users = DB::table('users')  
    ->where('votes', '>=', 100)  
    ->get();
```

```
$users = DB::table('users')->where([  
    ['status', '=', '1'],  
    ['subscribed', '<>', '1'],  
])->get();
```

Query Builder

- Mệnh đề WHERE

```
$users = DB::table('users')  
    ->where('votes', '>', 100)  
    ->orWhere('name', 'John')  
    ->get();
```

```
$users = DB::table('users')  
    ->whereBetween('votes', [1, 100])->get();
```

```
$users = DB::table('users')  
    ->whereNotBetween('votes', [1, 100])  
    ->get();
```


Query Builder

- Mệnh đề WHERE

```
$users = DB::table('users')  
    ->whereIn('id', [1, 2, 3])  
    ->get();
```

```
$users = DB::table('users')  
    ->whereNotIn('id', [1, 2, 3])  
    ->get();
```

```
$users = DB::table('users')  
    ->whereNull('updated_at')  
    ->get();
```

```
$users = DB::table('users')  
    ->whereNotNull('updated_at')  
    ->get();
```

Query Builder

- Mệnh đề WHERE

```
$users = DB::table('users')  
    ->whereDate('created_at', '2016-12-31')  
    ->get();
```

```
$users = DB::table('users')  
    ->whereMonth('created_at', '12')  
    ->get();
```

```
$users = DB::table('users')  
    ->whereDay('created_at', '31')  
    ->get();
```

```
$users = DB::table('users')  
    ->whereYear('created_at', '2016')  
    ->get();
```

Query Builder

- Mệnh đề WHERE

```
$users = DB::table('users')  
    ->whereTime('created_at', '=', '11:20:45')  
    ->get();
```

```
$users = DB::table('users')  
    ->whereColumn('first_name', 'last_name')  
    ->get();
```

```
$users = DB::table('users')  
    ->whereColumn('updated_at', '>', 'created_at')  
    ->get();
```

Query Builder

- Mệnh đề WHERE

```
$users = DB::table('users')  
    ->whereColumn([  
        ['first_name', '=', 'last_name'],  
        ['updated_at', '>', 'created_at']  
    ])->get();
```

Query Builder

- Mệnh đề WHERE

```
SELECT * FROM users WHERE name = 'John' and (votes > 100 or  
title = 'Admin')
```

```
DB::table('users')  
    ->where('name', '=', 'John')  
    ->where(function ($query) {  
        $query->where('votes', '>', 100)  
        ->orWhere('title', '=', 'Admin');  
    })  
    ->get();
```

Query Builder

- Ordering

```
$users = DB::table('users')  
    ->orderBy('name', 'desc')  
    ->get();
```

```
$user = DB::table('users')  
    ->latest() // sắp xếp theo cột created_at  
    ->first();
```

```
$user = DB::table('users')  
    ->latest('tên cột')  
    ->first();
```

```
$randomUser = DB::table('users')  
    ->inRandomOrder()  
    ->first();
```

Query Builder

- Grouping

```
$users = DB::table('users')  
    ->groupBy('account_id')  
    ->having('account_id', '>', 100)  
    ->get();
```

```
$users = DB::table('users')  
    ->groupBy('first_name', 'status')  
    ->having('account_id', '>', 100)  
    ->get();
```

Query Builder

- Limit, & Offset

```
$users = DB::table('users')->skip(10)->take(5)->get();
```

```
$users = DB::table('users')  
    ->offset(10)  
    ->limit(5)  
    ->get();
```


Query Builder

- Thêm dữ liệu

```
DB::table('users')->insert(  
    ['email' => 'john@example.com', 'votes' => 0]  
);
```

```
DB::table('users')->insert([  
    ['email' => 'john@example.com', 'votes' => 0],  
    ['email' => 'taylor@example.com', 'votes' => 0]  
]);
```

```
$id = DB::table('users')->insertGetId (  
    ['email' => 'john@example.com', 'votes' => 0]  
);
```

Query Builder

- Cập nhật dữ liệu

```
DB::table('users')  
    ->where('id', 1)  
    ->update(['votes' => 1]);
```

```
DB::table('users')  
    ->updateOrCreate(  
        ['email' => 'john@example.com', 'name' => 'John'],  
        ['votes' => '2']  
    );
```

TS1: Điều kiện

TS2: Giá trị cập nhật

Nếu tồn tại dòng dữ liệu thỏa mãn <điều kiện> thì cập nhật giá trị (TS2), ngược lại thì thêm dòng dữ liệu mới (gộp TS1 và TS2)

Query Builder

- Xóa dữ liệu

```
DB::table('users')->delete();
```

```
DB::table('users')->where('votes', '>', 100)->delete();
```

```
DB::table('users')->truncate();
```

Nội dung

- Cấu hình kết nối cơ sở dữ liệu
- Migrations
- Query Builder
- Seeding

Seeding

- Tạo dữ liệu mẫu
- Cập nhật / xóa dữ liệu trong bảng
- Các class Seed được lưu trong thư mục `database/seeds`

Seeding

- Tạo seeder:

```
php artisan make:seeder <tên Seeder>
```

Seeding

- Ví dụ:

```
<?php

use Illuminate\Support\Str;
use Illuminate\Database\Seeder;
use Illuminate\Support\Facades\DB;

class UsersTableSeeder extends Seeder
{
    /**
     * Run the database seeds.
     *
     * @return void
     */
    public function run()
    {
        DB::table('users')->insert([
            'name' => Str::random(10),
            'email' => Str::random(10).'@gmail.com',
            'password' => bcrypt('password'),
        ]);
    }
}
```

Seeding

- Thực thi seeder
 - B1: Gọi thực thi các class Seeder trong class DatabaseSeeder

```
<?php

use Illuminate\Support\Str;
use Illuminate\Database\Seeder;
use Illuminate\Support\Facades\DB;

class DatabaseSeeder extends Seeder
{
    /**
     * Run the database seeds.
     *
     * @return void
     */
    public function run()
    {
        $this->call([
            UsersTableSeeder::class,
            PostsTableSeeder::class,
            CommentsTableSeeder::class
        ]);
    }
}
```


Seeding

- Thực thi seeder
 - B2: Tạo lại **autoloader** của **Composer**

```
composer dump-autoload
```

- B3: thực thi seeder (lớp DatabaseSeeder)

```
php artisan db:seed
```

Seeding

- Thực thi seeder

- Thực thi seeder cho class Seeder được chỉ định

```
php artisan db:seed --class=<tên Seeder>
```

- Thực thi seeder kèm với **migrate:refresh**

```
php artisan migrate:refresh --seed
```

Bài tập

- Viết các lớp Seeder để tạo dữ liệu mẫu (≤ 5 dòng dữ liệu) cho bảng:
 - Lĩnh vực
 - Quản trị viên
 - Gói credit